

IPO: ВИТОКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Тема IPO останнім часом стала не просто актуальною, а до певної міри навіть модною. Що розуміти під терміном *Initial Public Offering*? У класичному розумінні IPO — це первинне публічне розміщення, коли компанія випускає свої акції на ринок і їх купує широке коло інвесторів.

■ ІСТОРІЯ КЛАСИЧНИХ IPO

Вперше акціонерні компанії запропонували свої акції на біржі приватним інвесторам, банкам та інвестиційним трастам ще на початку XVII ст. в Англії і Голландії. Та справжній розквіт класичних IPO припав на середину XIX ст., коли зародилося грюндерство — засновниця «лихоманка»: масове і гарячкове заснування промислових, будівельних і торгівельних акціонерних товариств, банків, кредитних і страхових компаній, що супроводжувався кредитною експансією та широкою емісією цінних паперів — акцій і облігацій, а також біржовими спекуляціями. У Німеччині, наприклад, розквіту грюндерства особливо сприяла виплата Францією 5-мільярдної контрибуції після франко-прусської війни 1870–1871 років. На початку 70-х років XIX ст. грюндерство набуло міжнародного характеру. Воно розвивалося в багатьох країнах, зокрема у США і царській Росії. У 1871–1873 рр. світова емісія цінних паперів досягла 40 млрд. франків.

вої кон'юнктури, може повністю завмирати. Наприклад, на фондовому ринку Німеччини, після буму 2000 р., протягом наступних майже двох років не було проведено жодного IPO. Та вже 2004 рік став переломним для IPO — на ринок вийшло понад 1.200 емітентів, котрі загалом залучили 133 млрд. дол.

Сучасна індустрія IPO в різних країнах розвивалася по-різному. В англосаксонських — США, Великобританія, Канада та ін., орієнтованих на фондовий ринок, як на джерело інвестицій, здійснюється основна частина IPO. На ці ринки прагнуть вийти й емітенти з інших країн, котрі не мають можливості залучити необхідний їм капітал на національних ринках. Крім того, в англосаксонських країнах вважається нормою вихід на ринок малих і середніх компаній. Загалом у цих країнах шляхом емісій акцій фінансується до 15-20% всіх інвестицій в основний капітал.

■ ЧОМУ КОМПАНІЇ ОБИРАЮТЬ IPO?

Інтерес компаній у проведенні IPO полягає у можливості залучити таким чином значні за обсягами інвестиції. 133 мільярди доларів, котрі торік залучили трохи більше 1,2 тисячі компаній, — сума надто переконалива й, так би мовити, не потребує додаткових аргументів. Водночас варто підкреслити, що ефект масових IPO виходить далеко за рамки конкретних підприємств-емітентів. Масові IPO стиму-

У 2004 році на ринок IPO вийшли понад 1.200 компаній, які завдяки первинному розміщенню акцій залучили загалом 133 мільярди доларів.

Initial Public Offering (IPO) — первинне публічне розміщення, коли компанія випускає свої акції на ринок й їх купує широке коло інвесторів. Чимало фахівців наголошують на тому, що IPO є дуже важливим інструментом, що дозволяє виходити на ринки капіталу зокрема молодим компаніям та залучити значні фінансові ресурси.

■ ЗЛЕТІ І ПАДІННЯ

Сучасна історія IPO бере свій початок з 70-х років XX століття, після лібералізації світового фінансового ринку. З того часу ринок IPO пережив злети і падіння. Найбільш значним стало його зростання під час так званого «бичачого» періоду 1995-2000 років. У рекордному, 1999 році на хвилі стрімкого розвитку IT-компаній на світовий ринок IPO вийшло близько 2.000 компаній, які залучили приблизно 200 млрд. дол.

Проте у 2001-2003 рр. на ринку IPO відбувся значний спад. У 2003 році через IPO було залучено лише 50 млрд. дол. Відверто кажучи, активність IPO, що дуже залежить від ринко-

вають економічне зростання країни — вони сприяють притоку капіталу у переробні й наукомісткі галузі промисловості. Вони також є важливим фактором поступального розвитку фондового ринку, підвищення його ліквідності й капіталізації, розширення спектру інструментів фондового ринку.

Публікацію підготовлено за статтею **Олександра Потьомкіна**, генерального директора Московської міжбанківської валютної біржі¹

¹ Стаття О. Потьомкіна «IPO: как это должно быть по-русски» опублікована у журналі «Профіль» (Російська Федерація) у номері за 9 травня 2005 р. та розташована у вільному доступі на Веб-сайті ММВБ — <http://www.micex.ru/profile/bosses/>.

Стаття О. Потьомкіна розміщена на Веб-сайті ММВБ — www.micex.ru.